

КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА ТА УПРАВЛІННЯ

Циклова комісія Управління та адміністрування
(Назва циклової комісії)

Відділення Управління та адміністрування
(Назва відділення)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

 Тетяна КОСА

«30» 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАХУВАННЯ

(Назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо – професійна програма Фінанси і кредит

Освітньо – професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

КИЇВ – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Страхування» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеню фаховий молодший бакалавр

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма Фінанси і кредит

Робочу програму навчальної дисципліни уклав: Коса Т.Г. спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат наук.

Робочу програму навчальної дисципліни «Страхування»

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії Управління та адміністрування

Протокол № 2 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Вікторія ЦИРЮК

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми Яна ГРИНЧІЙ
«24» серпня 2024 року

Розглянуто

Методист коледжу Ірина ТИМОШЕНКО
«27» серпня 2024 року

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 року

Голова методичної ради Тетяна КОСА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Страхування
Статус	Обов'язкова компонента освітньо-професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	4/120
Індивідуальне завдання (курсний проект, курсова робота)	не передбачено
Форма контролю	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Страхування» є здобуття глибоких теоретичних знань з питань теорії створення та практичного застосування конкретних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній в умовах ринкової економіки.

Завдання навчальної дисципліни «Страхування» полягає у формуванні цілісної системи знань з питань теорії страхування, які охоплюють його економічну суть, функції, роль та сфери використання у сучасному суспільстві, класифікацію вид та форм страхування, класифікацію страхових ризиків та методів її оцінки, висвітлює умови кожного виду страхування, визначає методологію побудови страхових тарифів, проводить економічний аналіз і планування страхових операцій, розглядає теорію перестраховування та співстраховування, а також особливості страхування зовнішньоекономічних ризиків.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів

наступних **компетентностей**:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються результати навчання відповідно до **ОПП**:

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 11. Здійснювати пошук, збирання, оброблення й аналізування інформації у професійній діяльності.

Очікувані результати навчання:

Тема 1. Сутність, принципи і класифікація страхування.

- знати сутність категорії страхування, основні принципи та функції, її роль в системі економічних відносин.
- вміти розрізняти форми та види страхування.
- аналізувати доцільність використання конкретних систем страхування.
- розуміти відмінність між умовною і безумовною франшизою.
- застосовувати розрахунки форм страхування при вирішенні практичних завдань..

Тема 2. Державне регулювання страхової діяльності.

- розуміти мету та значення державного регулювання страхової діяльності.
- знати нормативнозаконодавчі основи страхування.
- аналізувати систему державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.
- знати процедуру ліцензування страхової діяльності та контролю за її проведенням. засвоїти знання про власні та позичкові кошти та способи формування статутного фонду .

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання..

- знати економічну суть страхових ризиків.
- вміти розрізняти класифікацію та оцінку страхових ризиків у страхуванні.
- застосовувати методи управління страховими ризиками володіти знаннями про формування валового і чистого доходу.

Тема 4. Страховий ринок..

- знати суть поняття страхового ринку та розрізняти його структуру.
- розуміти ролі страхових посередників.
- аналізувати стан та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.
- використовувати зарубіжний досвід функціонування страхових ринків

Тема 5. Страхові послуги та особливості їх реалізації.

- розуміти сутність страхової послуги та усвідомлювати її об'єктивну необхідність;
- володіти інформацією про зміст страхового маркетингу, його завдань та принципів;
- характеристики основних каналів просування страхових послуг до споживачів, переваги та недоліки окремих каналів;
- давати характеристику окремих видів страхових послуг із загального страхування та страхування життя;

Тема 6. Порядок укладання та ведення страхової угоди.

- демонструвати розуміння укладання і змісту договору страхування;
- пояснити основні функції, склад та процедуру укладання договору страхування;
- вміти охарактеризувати договірні зобов'язання страховиків і страхувальників
- знати етапи проходження страхової угоди;
- володіти знаннями про порядок здійснення страхових виплат;
- вміти пояснити зміст терміну «викупна сума».

Тема 7. Страхування життя.

- Вивчити зміст та класифікацію особистого страхування.
- Знати особливості страхування життя.
- Дослідити добровільне страхування додаткової пенсії.

Тема 8. Медичне страхування та страхування від нещасних випадків.

- ознайомитись з страхуванням від нещасних випадків та медичним страхуванням;

- знати форми медичного страхування;
- дослідити розвиток медичного страхування в Україні;
- вміти охарактеризувати колективне медичне страхування;
- знати загальні відомості про страховий захист життя та здоров'я;
- володіти знаннями про обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті.

Тема 9. Сільськогосподарське страхування.

- розуміти про обов'язкове страхування врожаю сільськогосподарських культур;
- знати правила добровільного страхування майна сільськогосподарських підприємств, орендарів, селянських (фермерських) господарств. –

Тема 10. Автотранспортне страхування.

- ознайомитись із загальною характеристикою майнового страхування.
- знати основні умови та порядок страхування майна юридичних осіб.
- вивчити особливості страхування транспортних засобів і вантажів.

Тема 11. Страхування майна і відповідальності громадян.

- знати суть комбінованого страхування майна громадян;
- знати суть страхування відповідальності;
- ознайомитись з обов'язковим страхуванням відповідальності власників собак;
- ознайомитись з обов'язковим страхуванням цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності зброю.

Тема 12. Фінансова діяльність страхової компанії.

- знати склад доходів та витрат страховика;
- володіти знаннями про порядок формування та оподаткування фінансових результатів страховика;
- розуміти сутність фінансової надійності страховика та умови забезпечення платоспроможності;

- знати страхові резерви та порядок їх формування.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, принципи і класифікація страхування.

Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Самострахування, його джерела й межі доцільного застосування. Виникнення та етапи розвитку страхування. Основні засоби страхового захисту. Функції страхування: захисна, ризикова, інвестиційна, міжнародна.

Принципи страхування: страховий інтерес, максимальна добросовісність суб'єктів страхування, відшкодування втрат у межах збитків, суброгація. Суб'єкти та об'єкти страхового захисту. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове, страхування відповідальності, особисте страхування. Класифікація за родом небезпеки, формами проведення, сферою діяльності та статусом страхувальника.

Тема 2. Державне регулювання страхової діяльності.

Страхова індустрія як частина сфери послуг, її організаційні форми. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Товариства взаємного страхування. Спеціалізація страховиків. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій.

Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності. Шляхи наближення законодавчої й нормативної бази страхування до міжнародних стандартів.

Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю страховиків.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання.

Необхідність і значення страхування технічних ризиків. Види страхування. Страхування будівельного підприємця від усіх ризиків. Умови страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування, їх оцінка. Обсяг страхової відпо-

відальності. Винятки. Строк дії договору. Страхова сума. Страховий тариф.

Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

Страхування всіх монтажних ризиків. Умови страхування. Страхування машин. Умови страхування. Страхування електронних пристроїв. Умови страхування.

Характеристика окремих видів страхування кредитних ризиків.

Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Об'єкт страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Страхова сума. Строк страхування. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення розміру збитків. Страхове відшкодування.

Страхування ризику непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій. Страхування банківських ризиків за Єдиним банківським полісом.

Тема 4. Страховий ринок.

Поняття страхового ринку, суб'єкти страхового ринку. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків і страхувальників. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Перспективи розвитку страхового ринку України.

Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. План маркетингу.

Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Реалізація страхових послуг. Страхові договори, порядок їх підготовки й укладання. Права й обов'язки сторін. Контроль за виконанням договорів.

Тема 5. Страхові послуги та особливості їх реалізації.

Страхові послуги як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Економічна необхідність страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам та розширення їх асортименту.

Служба маркетингу страхової компанії та її функції. Вивчення й формування попиту на страхові послуги. Система страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги й недоліки. Продаж через посередників: переваги й недоліки. Права і обов'язки страхових посередників.

Вимоги законодавства України до страхових посередників. Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами та вимоги до неї. Контроль з боку страхових компаній і держави за реалізацією страхових послуг.

Тема 6. Порядок укладання та ведення страхової угоди.

Етапи проходження страхової угоди: заява про страхування; андеррайтинг; укладання договору страхування; врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.

Заява про страхування: форма подання, зміст, значення.

Андеррайтинг: оцінка ризику; вирішення питання про прийняття ризику на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття, франшизи, тарифних ставок та інших умов страхування.

Укладення договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з правилами страхування.

Структура страхового полісу. Страховий сертифікат.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Страховий акт аварійний сертифікат. Виплата відшкодування. Виключення.

Тема 7. Страхування життя.

Необхідність і значення страхування життя і пенсій громадян. Особливості страхування. Розвиток і сучасний стан страхування.

Види страхування життя. Змішане страхування життя. Суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Одержувачі страхової суми у випадку смерті страхувальника. Порядок визначення та сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам.

Страхування дітей до повноліття та вступу в шлюб.

Довічне страхування.

Страхування пенсій.

Тема 8. Медичне страхування та страхування від нещасних випадків.

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Форми проведення медичного страхування та їх особливості. Суб'єкти страхування і відносини між ними.

Обов'язкове медичне страхування. Обсяг відповідальності страховика. Страхова сума. Порядок визначення розміру страхових премій і їх сплати. Права й обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії по виконанню зобов'язань перед страхувальниками при настанні страхового випадку.

Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Обсяг відповідальності страховика. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страхова премія. Порядок виплати страхової суми.

Медичне страхування громадян, які виїжджають за кордон.

Необхідність і значення страхування громадян від нещасних випадків, його розвиток і сучасний стан. Форми й види страхування.

Обов'язкові види особистого страхування від нещасних випадків.

Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.

Інші види обов'язкового страхування від нещасних випадків. Суб'єкти страхування.

Добровільні види страхування від нещасних випадків і умови їх проведення.

Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків. Страхування дітей

(школярів) від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків.

Колективне страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств. Інші види добровільного страхування від нещасних випадків.

Тема 9. Сільськогосподарське страхування.

Економічні завдання страхового захисту в сільському господарстві.

Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції. Форми і види страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Обов'язкове страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, урожаю

зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарських підприємств всіх форм власності. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності.

Характеристика страхових випадків. Страхове забезпечення. Визначення вартості урожаю, обчислення та порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії щодо визначення збитків і страхового відшкодування. Визначення факту і причин загибелі (пошкодження) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування.

Добровільне страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхування сільськогосподарських тварин. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.
Тема 10. Автотранспортне страхування.

Необхідність та значення страхування автотранспортних ризиків. Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування.

Страхування автомобілів. Характеристика об'єктів страхування. Варіанти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Фактори, що впливають на розмір страхового тарифу. Страхова премія. Франшиза. Строк страхування. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Обсяг страхової і відповідальності. Винятки. Строки страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Права і обов'язки членів МТСБУ.

Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення і порядок відшкодування збитків.

Тема 11. Страхування майна і відповідальності громадян.

Необхідність і значення страхового захисту майна громадян. Розвиток і сучасний стан страхування особистої власності громадян. Види послуг страхових компаній громадянам — власникам майна. Суб'єкти страхування.

Страхування будівель і споруд. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Страхове забезпечення. Страхова оцінка будівель і споруд. Страхова премія. Пільги страхувальникам. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

Страхування тварин у господарствах громадян. Страхування домашнього майна. Інші види страхування майна громадян.

Страхування відповідальності громадян перед третіми особами. Види й форми страхування. Страхування особистої відповідальності власників будівель. Страхування особистої відповідальності власників домашніх тварин. Страхування професійної та іншої відповідальності.

Тема 12. Фінансова діяльність страхової компанії.

Особливості страхування як сфери підприємницької діяльності. Страхова компанія як суб'єкт підприємницької діяльності. Специфіка діяльності фінансової установи.

Сутність фінансів страхових організацій та необхідність їх державного регулювання. Кругообіг грошових коштів страхової компанії. Основні сукупні фінансові показники розвитку страхового ринку України. Функції, права і обов'язки Комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Фінансові ресурси страхової компанії. Джерела формування капіталу страхової організації. Особливості схеми балансу страховика.

Законодавчі вимоги щодо переліку та порядку формування страхових резервів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин						Рекомендовані джерела інформації		
		Денна форма навчання								
		усього	лекції	практичні	лабораторні	семінарські	самостійна робота			
1	2							3	4	5
3 рік навчання, 5 семестр										
	Тема 1. «Сутність, принципи і класифікація страхування»	8	4	-	-	-	-	4		
1	1. Сутність страхування, як економічної категорії та його роль 2. Суб'єкти та об'єкти страхування 3. Специфічні терміни і поняття страхування	6	2	-	-	-	-	4	(Д) с. 17 – 45	
2	4. Принципи страхування 5. Системи страхової відповідальності	2	2	-	-	-	-	-		
	Тема 2. «Державне регулювання страхової діяльності»	10	6	-	-	-	-	4		
3	1. Правове регулювання та державний нагляд за страховою діяльністю 2. Ліцензування страхової діяльності	4	2	-	-	-	-	2	(Д) с. 110 – 123	
4	3. Суть, особливості та завдання актуальних розрахунків	2	2	-	-	-	-	-		

5	4. Показники актуальних розрахунків, що характеризують фінансову стійкість страхових операцій Тема 3 «Страхові ризики та їх оцінювання»	4	2	-	-	-	2
6	1. Страхування підприємницьких ризиків 2. Страхування технічних ризиків 3. Страхування кредитних та фінансових ризиків	6	2	-	-	-	4
7	3. Страхування кредитних та фінансових ризиків	2	2	-	-	-	-
8	Виконання практичних завдань Тема 4 «Страховий ринок»	2	-	2	-	-	Метод. рек-ції та зав-ня
9	1. Структура страхового ринку 2. Інфраструктура страхового ринку	4	2	-	-	-	(Д1) с. 62 – 80
10	3. Маркетинг у страхуванні 4. Договір страхування	4	2	-	-	-	2
11	Тема 5 «Страхова послуга та особливості її реалізації» 1. Сутність страхової послуги та деяких її особливостей 2. Страхові посередники в системі реалізації страхових послуг	6	4	-	-	-	2
12	3. Особливості реалізації страхових послуг Тема 6 «Порядок укладання та ведення страхової угоди»	2	2	-	-	-	-
		12	6	-	-	-	6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
13	1. Правові відносини між суб'єктами страхування	4	2	-	-	-	2	(O2) с. 33 – 41
14	2. Порядок укладання договору страхування та набуття ним цінності	4	2	-	-	-	2	
15	3. Права та обов'язки суб'єктів страхових відносин 4. Порядок та умови здійснення страхових виплат та страхових відшкодувань	4	2	-	-	-	2	
	Тема 7 «Страхування життя та пенсій»	8	4	2	-	-	2	
16	1. Суть страхування життя	4	2	-	-	-	2	(O2) с. 44 – 60
17	2. Основні види страхових послуг у сфері страхування життя	2	2	-	-	-	-	
18	3. Добровільне страхування додаткової пенсії	2	2	-	-	-	-	
	Виконання практичних завдань	2	-	2	-	-	-	Метод. рек-ції та зав-ня до прак. зан.
	Тема 8 «Медичне страхування та страхування від нещасних випадків»	14	6	2	-	-	6	
19	1. Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем	6	2	-	-	-	4	(O2) с. 63 – 71 (Д2) с. 45 – 58
20	2. Форми медичного страхування	2	2	-	-	--	-	
21	3. Колективне медичне страхування	4	2	-	-	-	2	
22	4. Загальні відомості про страховий захист життя, здоров'я. 5. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті	2	-	2	-	-	-	Метод. рек-ції та зав-ня до
	Виконання практичних завдань	2	-	2	-	-	-	

30	1. Склад доходів та витрат страховика 2. Порядок формування та оподаткування фінансових результатів страховика	8	2	-	-	-	6	(ДІ) с. 298 - 317
31	3. Фінансова надійність страховика та умови забезпечення платоспроможності 4. Страхові резерви та порядок їх формування	2	2	-	-	-	-	
32	Виконання практичних завдань	2	-	2	-	-	-	Метод. рек-ції та зав-ня до прак. зан.
	Разом	120	52	12	-	-	54	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Страховий захист як необхідний елемент економічної безпеки підприємств та організацій і життєдіяльності людей.
2. Страхування, його визначення, функцій та основні принципи.
3. Класифікація страхування за формами здійснення і галузям.
4. Страхові ризики та їх основні характеристики.
5. Страховий ринок та його основні елементи.
6. Порядок утворення і функціонування страхових компаній.
7. Структура страхових компаній та управління ними.
8. Здійснення державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.
9. Коротка характеристика теперішнього стану страхового ринку України.
10. Здійснення добровільних видів страхування від нещасних випадків.
11. Страховий договір, порядок його підготовки та укладення.
12. Суть завдання маркетингу у страхування.
13. Здійснення обов'язкового страхування від нещасних випадків.
14. Діяльність страхових посередників.
15. Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності.
16. Органи державного нагляду за діяльністю страховиків та їх функції.
17. Добровільне медичне страхування та порядок його здійснення..
18. Обов'язкове медичне страхування та можливості його запровадження в Україні.
19. Порядок здійснення та економічний механізм страхування життя.
20. Страхування майна юридичних осіб від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ.
21. Особливості страхування врожаю сільськогосподарських підприємств.

22. Страхування відповідальності автомобільного перевізника.
23. Страхування автотранспортних засобів (автокаско).
24. Страхування вантажів.
25. Страхування непогашення (неповернення кредитів).
26. Страхування нерухомого майна громадян.
27. Поняття про відповідальність та її страхування.
28. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні.
29. Страхування відповідальності виробників за якість продукції.
30. Страхування професійної відповідальності лікарів, нотаріусів, проєктантів.
31. Загальна характеристика і призначення співстрахувальних та перестрахувальних операцій.
32. Порядок здійснення страхування.
33. Порядок здійснення перестрахувальних операцій.
34. Оподаткування доходів страховиків.
35. Характеристика доходів страховика.
36. Характеристика видатків страховика.
37. Способи забезпечення фінансової надійності страховика.
38. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення.

6.ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, складання реферату);
- відео-метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (розв'язання завдань);

Методи оцінювання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- реферати;
- захист практичних робіт;
- залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1 Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Здобувач має глибокі, міцні, систематичні знання всіх положень теорії, може вільно сформулювати закони, положення та принципи, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань	Здобувач самостійно розв'язує типові задачі, здатний проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу, його дії вирізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати
«Добре»	Здобувач знає і може самостійно сформулювати основні принципи, навести приклади, але не завжди може довести їх самостійно, застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Здобувач самостійно розв'язує типові завдання, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, може самостійно обрати метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату
«Задовільно»	Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Здобувач може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати елементарний аналіз операцій, але не спроможний самостійно визначити метод розв'язання задачі. Може робити висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
«Незадовільно»	Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу	Здобувач знає умовні позначення та вміє розрізнити основні поняття, виконувати найпростіші завдання, але не може самостійно виконати облікову роботу і зробити висновки

7.2 Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю недоліків)
64-73	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації:

1. Закон України “Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 04.10.2001 р. №2745-III.
2. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011. – 376 с.
3. Плиса В.Й. Страхування: Навч. посібник / В.Й. Плиса. – К.: Кравале, 2010. – 472

Допоміжні джерела інформації:

1. Александрова М.М. Страхування: Навчально-методичний посібник.– К.: ЦУЛ, 2002 – 208 с.
2. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч.посіб. – КНЕУ, 2007. – 328 с.
3. Говорушко Т.А. Страхові послуги. - К.: Центр навчальної літератури, 2005.-400с.
4. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків. - Тернопіль.: Економічна думка, Карт-бланш.-2002.-570 с.
5. Плиса В.Й. Страхування: Навч. посіб. - К.: Каравела, 2005. – 392с.
6. Ткаченко Н.В. Страхування. Практикум: Навчальний посібник. - К.: Ліра – К, 2007. – 270с.
7. Шумелда Я.П. Страхування. Навч. Посіб. К.: Бізон, 2007 - 384 с.

9.ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії